

Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна
Факультет психології
Наукове товариство студентів, аспірантів,
докторантів та молодих вчених факультету психології

2020 ВЕКТОРИ ПСИХОЛОГІЇ

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
МОЛОДІЖНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

Харків 2020

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Факультет психології

Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів та молодих учених

«ВЕКТОРИ ПСИХОЛОГІЇ-2020»

Матеріали Міжнародної молодіжної
науково-практичної конференції

Харків - 2020

УДК 612.821.(082)

ББК 88.34

К 88

«ВЕКТОРИ ПСИХОЛОГІЇ – 2020». Матеріали Міжнародної молодіжної наукової конференції (24 квітня 2020 р., м. Харків, Україна). - Харків

Затверджено на засіданні вченої ради ХНУ імені В.Н.Каразіна, факультету психології від 24.04.2020 р., протокол №4

Редакційна колегія:

Крейдун Н. П., канд. психол. н., професор, декан факультету психології ХНУ імені В.Н.Каразіна

Олефір В.О., д. психол. н., доцент

Кряж І. В., д. психол. н., професор

Кочарян О.С., д. психол. н., професор

Наливайко О.О., канд. пед. н., доцент

Літвякова В.Ю. студентка 3 курсу факультету психології.

Баліцька А.Р. студентка 4 курсу факультету психології.

Глушко М.А. студентка 2 курсу факультету психології

Адреса редакційної колегії: 61077, Харків, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, факультет психології.

Email: psy.ntukarazin@gmail.com

© В. М. Фіцай – дизайн обкладинки

ЗМІСТ

«Прикладна психологія» _____	7
Баєва К.О. _____	10
Богдановський С. О., Гуляєва О. В _____	12
Бондаренко А.В. _____	15
Василяка К.Н. _____	18
Громак Л. І. _____	20
Драгниш А. М. _____	23
Іванчихіна К. О. _____	25
Нерушенко Є. І. _____	28
Ніколенко В.В. _____	31
Стеценко О.В. _____	34
Фільчакова А.С. _____	36
Цигічко К.Д. _____	39
Швець К.І. _____	41
Широких А. О. _____	43
«Загальна психологія» _____	47
Баліцька А.Р. _____	48
Гмирь О. А. _____	52
Дружиніна І.А. _____	55
Іщенко Є.Д _____	58
Літвякова В. Ю. _____	60
Мельник О.О. _____	62
Олійник О. Ю. _____	65

Сиромолотова К.В.	68
Соколянська М. В.	70
Чамлай .І, Діхтяренко С. Ю.	72
Черних О.А.	74
Чуб Р.	77
Чупіна К.О.	80
Якобчук Н. С.	84
«Педагогіка»	88
Ганзина А. В.	91
Гарбар С.В.	94
Дорошенко К. С.	97
Оразгелдиев М. М.	99
Оразгелдиев М.М. Трибулькевич Е.Г.	103
Пупкова А. О.	106
Романова Н.М.	108
Савчин О. М.	111
Хвалько М. І.	116
Шевчук Ю. С.	119
Шурин О.І.	122
« Психологічні міждисциплінарні зв'язки»	125
Тетера А.І.	126
Татарко К.И.	129
Шевченко О. О.	132

Рівненський державний гуманітарний університет
**Професійно-особистісне становлення майбутніх психологів на
первинному етапі професіоналізації.**

Професіоналізація фахівця-психолога на різних етапах навчання та професійної діяльності, проблема формування професійно важливих якостей у процесі становлення професіонала були предметом дослідження багатьох зарубіжних і вітчизняних психологів, серед яких Г. С. Абрамова, О. Ф. Бондаренко, Ж. П. Вірна, С. В. Васьківська, П. П. Горностай, Т. В. Говорун, О. І. Донцов, Дж. Кеттелл, Є. О. Клімов, С. Д. Максименко, В. Г. Панок, А. Пальмонарі, Ю. П. Поваренков, Н. І. Пов'якель, К. Роджерс, Н. В. Чепелева, Т. С. Яценко та інші.

Первинний етап професіоналізації розпочинається ще під час навчання у ЗВО. Особливо важливими є 1-2 курси навчання, де професійна картина світу студента-психолога, включно з уявленнями щодо суб'єкту і об'єкту діяльності, її цілей і засобів їх досягнення, норм професійного спілкування тощо лише починає формуватись і значною мірою визначає подальшу долю фахівця. Майбутня професійна самореалізація забезпечується формуванням у студентів адекватного образу своєї професії, «ідеального» Я-образу в цій діяльності, ціннісних орієнтацій, що відповідають етичним нормам соціального оточення.

Н. Чепелева і Н. Пов'якель [3] найбільшого значення у пропонованій ними моделі особистості психолога надають підструктурі мотиваційно-цільової готовності до професійної діяльності (сформованості позитивної мотивації щодо майбутньої професії та надання психологічної допомоги, встановлення рапорту, прийняття себе та інших тощо). Окрім цього, модель містить розвинену особистісну рефлексію, творчі вміння для розв'язання нестандартних психологічних завдань, когнітивну компетентність, розвинений практичний інтелект, толерантність до фрустрації та високу працездатність, спроможність до професійної самореабілітації та саморегуляції.

Одне з недавніх досліджень професіоналізації психолога було проведено Ж. Вірною [1]. У підсумку всебічного і докладного аналізу проблеми нею було виділено:

- соціально-культурні аспекти професіоналізації особистості;
- динамічні аспекти професіоналізації особистості;
- концептуально-технологічні аспекти професіоналізації особистості.

Основну ж увагу, на думку вченої, слід приділяти мотиваційно-смісловій регуляції процесу професіоналізації у напрямку набуття професійної компетентності як інтегрального утворення, що містить особистісний, соціальний, діяльнісний і рефлексивний сегменти, серед яких ключовим є особистісна зрілість.

Багаторічний досвід роботи у Рівненському державному гуманітарному університеті та викладання у студентів-психологів I-II курсів навчальних дисциплін «Практикум із загальної психології» та «Активне соціально-психологічне навчання» дозволяє зробити певні узагальнення щодо закономірностей і проблем професійного та особистісного становлення психологів на першому етапі їхньої професіоналізації.

Частину завдань першого – ознайомчого з навчальною дисципліною – змістового модуля розробленого курсу *«Практикум із загальної психології»* спрямовано саме на з'ясування уявлень першокурсників про обрану спеціальність і професійно важливі якості психолога. Із цією метою застосовуються: 1) список інструментальних цінностей методики «Ціннісні орієнтації» М. Рокіча, в адаптації В. Ядова; 2) модифікований І. Дружиніною варіант методики «Автопортрет», у якому студентам пропонується намалювати, якими вони уявляють себе через 10 років, уже в ролі дипломованого психолога.

У процесі індивідуального обговорення з кожним із студентів отриманого результату зазначається, які якості було ними переоцінено, а важливість яких – недооцінено. Найчастіше студенти ставлять на перші місця якості чуйності-підтримки (що відповідає суспільним стереотипам щодо функцій і якостей психолога) і не надають належного значення необхідності організовувати, контролювати свою діяльність і відповідати за її результати, що відображається у незначущості кореляції між рядами рангів.

Узагальнюючи дані аналогічних за метою досліджень, отримуємо наступне: на думку студентів перших курсів, до професійно важливих якостей психолога

належать прагнення до самовдосконалення, компетентність, інтелект, талант, активність, відкритість, демократичність, оптимістичність, уміння підтримувати контакти, емоційна стабільність.

Інтерпретація малюнків «Автопортрет в ролі психолога» передбачає виявлення та усвідомлення ціннісних орієнтацій щодо обраного фаху (допомога іншим / власний статус), змістовної спрямованості професійних інтересів (практична / теоретична, індивідуальна / групова робота), наявність психологічних бар'єрів у спілкуванні з клієнтом, ймовірні самооцінку, рівень домінантності, егоцентризму тощо.

На успішність навчання і професійного становлення студентів-психологів, як уже зазначалося, впливають елементи регулятивної підструктури особистості: мотивація досягнення, рівень домагань, самооцінка, рівень тривожності, тому є доцільними психодіагностичні дослідження, які надавали би інформацію щодо потреб у психологічній допомозі для подолання якихось бар'єрів, що перешкоджають успішному навчанню. У контексті викладання «Практикуму із загальної психології» найбільше такої інформації студенти отримують при практичному ознайомленні із проєктивними методиками (III навчальний семестр) та методами глибинного дослідження особистості – ТАТ, ММРІ (IV семестр) [2]. Проведення цих складних у роботі методик не лише сприяє формуванню та удосконаленню операціональної сфери майбутніх психологів, але часто супроводжується катартичними переживаннями внаслідок усвідомлення, завдяки інтерпретаціям діагностичного матеріалу, власних травматичних переживань. Психологічно грамотний, адекватний супровід з боку викладача є у цій ситуації обов'язковим і ніколи не буває зайвим.

Одним із сприятливим видів початкової роботи щодо продуктивного формування у студентів навичок ефективної комунікації, рефлексії у спілкуванні, соціального інтелекту можна вважати *«Активне соціально-психологічне навчання»*. При цьому отримання важливого зворотного зв'язку від групи надає поштовх для особистісного зростання, яке стає також одним із перших спроб у досвіді використання засобів майбутньої професії.

Література:

1. Вірна Ж. П. Мотиваційно-сміслова регуляція у професіоналізації психолога : монографія. Луцьк : РВВ «Вежа» Волинського держ. ун-ту ім. Л. Українки, 2003. 320 с.
2. Савуляк В. О. Особливості запиту студентів щодо діяльності психологічної служби ВНЗ. *Психологія: реальність і перспективи* : збірник наук. праць. Вип. 4. Рівне : РДГУ, 2015. С. 233 - 237.
3. Чепелева Н. В., Пов'якель Н. І. Теоретичне обґрунтування моделі особистості практичного психолога. *Психологія : збірник наук. праць*. К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова. Вип. III. 1998. С. 35-41.

Іщенко Є.Д

Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна

Місце психології в системі наукових знань

Людина з найдавніших часів намагається пізнати себе та оцінити свою роль, своє місце в соціальному середовищі. Знання самої людини, розуміння властивостей і механізмів її поведінки, законів її психічної діяльності, фактів і умов її розвитку та формування, складала і складають по сьогоднішній день одну з найбільш необхідних частин наукових знань. В розв'язанні цього важливого завдання велика роль належить психології, тому сьогодні актуальним завданням дослідників залишається визначення місця психології в системі сучасних наукових знань.

Що таке психологія? Перш за все це наука, яка є найскладнішою, досить цікавою і важливою для людини наукою.

Близькість психології до суспільних, природничих і технічних наук, навіть наявність галузей, що їх вона спільно з деякими з них вивчає, жодною мірою не позбавляє її самостійності. У всіх галузях психологія зберігає свій предмет дослідження, теоретичні принципи, шляхи вивчення предмета [1,87].

Сучасна психологія не лише посідає проміжне становище між різними науками, а часто з ними безпосередньо пов'язана, є для них засобом поєднання із життєдіяльністю людини. В центрі її уваги завжди залишається людина - головна

Наукове видання
Матеріали Міжнародної конференції
25 квітня 2020 р, м. Харків, Україна

«Вектори психології-2020»

Формат 60x84/16. Ум.друк.арк.9.6. Тираж 50. .

Видавець і виготовлювач
Харківський національний університет
імені В.Н. Каразіна
61022, м.Харків, майдан Свободи, 4.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №3367 від 13.01.2009

Харків - 2020